

CUPRINS

V. UNIVERSUL COPILĂRIEI

<i>Iarna pe uliță</i> , de George Coșbuc	4
<i>Întâlnirea lui Tom cu prințul</i> , după Mark Twain	12
Recapitulare. <i>D-I Goe...</i> , după Ion Luca Caragiale	22

VI. E PRIMĂVARĂ IAR!

<i>Grădina Uriașului</i> (poveste populară)	25
Textul cu caracter informativ. <i>Barza</i>	33
Recapitulare. <i>Concertul primăverii</i> , de George Coșbuc	43

VII. DIN TAINILE NATURII

<i>Lacrima unui fir de iarbă</i> , după George Mihail Zamfirescu	47
<i>Furtuna</i> , de Ștefan Octavian Iosif	53
<i>Povestea mărului</i> (legendă)	60
Recapitulare. <i>Povestea anotimpului uitat</i> , după Jonathan Swift	65

VIII. ÎNTÂMPLĂRI DINTR-O VARĂ

<i>La scăldat</i> , după Ion Creangă	68
Recapitulare finală. <i>Sorb bălțărețul</i> , de Anastasia Popa	75
Recapitulare finală. <i>Bivolul și coțofana</i> , de George Topîrceanu.....	81

14 Relatează și scrie o întâmplare după banda desenată. Dă-i un titlu potrivit.

15 Transformă după model.

Îmi doresc a îi spune mamei întâmplarea. / Îmi doresc a-i spune mamei întâmplarea.

Este vital a îi îmbrăca gros pe copii. / _____

Mi-este lesne a îi aduce mâncarea la pat. / _____

16 Alcătuieste trei enunțuri în care cuvântul „ai“ să ajute la formarea timpului trecut al verbelor: a desena, a arunca, a dormi.

17 Completează cu verbul „a avea“ la timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular.

Dumneata _____ cules merele.

Să _____ la tine carnetul de note!

Câți colegi _____ în clasă?

_____ ce să mănânci la prânz?

Reține!

„Ai“ se mai scrie legat când:

ai = exclamație de durere, spaimă

→ **Ai!** Ce m-am speriat!

ai = exclamație pentru chemare; hai

→ **Ai** (Hai) la mine!

ai = interogație

→ Te faci că nu înțelegi, **ai?**

Un yankeu la curtea regelui Arthur

*Clubul
de lectură*

de Mark Twain

Un yankeu get-beget, adică un american, maistru într-o fabrică de armament, se trezește în urma unei lovituri la cap primite în Hartford, orașul lui, într-un loc de necrezut: Camelot, o fortăreață impunătoare cu turnuri și turnulețe cum nu mai văzuse nici în poze, locuită de oameni îmbrăcați cu totul și cu totul neobișnuit și care se holbează la el cu curiozitate.

Cum am avut ocazia, m-am dat mai într-o parte și l-am bătut pe umăr pe un moșneag, zicându-i în șoaptă și insinuant:

– Prietene, fii bun și spune-mi, ești de aici de la ospiciu, sau doar ai venit să vizitezi pe cineva, sau ceva în genul ăsta?

El mă măsură din cap până-n picioare prost și zise:

– Sfântă Fecioară, mărite domn, pare-mi-se mie că...

– Lasă, ajunge, zisei eu. Văd prea bine că ești pacient aici.

M-am îndepărtat gânditor, căutând atent un trecător întreg la minte care să mă lumineze și pe mine. Apoi, am crezut că am dat peste un astfel de om, așa că l-am tras deoparte și i-am spus la ureche:

– Aș putea să-l văd pe gardianul-șef un moment, doar un minut?

– Vă rog, nu mă amăgiți!

– Cu ce să te amăgesc?

– Nu mă împiedicați să-mi fac treaba, dacă acest lucru vă sună mai bine.

Apoi îmi spuse că e ajutor de bucătar și nu are timp să stea la bârfă, deși i-ar face plăcere altă dată pentru că moare de curiozitate să știe de unde mi-am luat hainele. În vreme ce se îndepărta îmi arătă cu degetul pe cineva care nu avea nicio treabă și era potrivit scopurilor mele, și care, fără îndoială, voia și el să-mi vorbească. Era un băiat zvelt, îmbrăcat cu niște colanți de culoarea crevetei, care îl făceau să arate ca un morcov. Îmbrăcămintea îi era completată de mătăsuri albastre, dantele gingașe și zorzoane. Avea cărlionți lungi și blonzi și purta o tichie din satin roz, trasă șmecherește pe o ureche. După căutătură, părea a fi un om blând, iar după înfățișare părea foarte mulțumit de sine. Era frumușel să-l pui în ramă. Se apropie, privindu-mă cu o curiozitate veselă și neobrăzată. Spuse că mă căutase și mă informă că era paj.

– Măi să fie, zisei eu. Adică te ocupi cu pajiștile, dai muștele afară de pe-acolo?

Fusesem cam aspru, dar deja nu mai suportam. Totuși el nu se supără, părea să nu-și dea seama că-l jignisem. Începu să vorbească și să râdă, vesel și nesocotit ca orice băiat, în timp ce ne plimbam, și ne împrietenirăm de îndată. Îmi puse tot felul de întrebări despre persoana mea și despre hainele mele, fără să aștepte însă un răspuns, sporovăi înainte, ca și cum nu și-ar fi amintit că pusesse o întrebare și nu așteptase răspunsul, până când, din întâmplare, pomeni că se născuse la începutul anului 513.

Auzindu-l, mă trecură fiori reci pe șira spinării. M-am oprit, zicându-i cu jumătate de glas:

– Poate că nu te-am auzit eu prea bine. Repetă, și de data asta rar. Ce an ai spus că era?

– 513.

– 513! Nu pari atât de bătrân! Hai, băiete, sunt străin aici și fără prieteni.

Fii cinstit cu mine. Ești în toate mințile?

El spuse că da.

– Și toți oamenii ăștia, sunt și ei sănătoși la cap?

El spuse că erau.

– Și aici nu este o casă de nebuni? Adică, nu e un loc unde se vindecă oameni bolnavi la cap?

El spuse că nu era.

– Păi atunci, zisei eu, ori eu am înnebunit, ori s-a întâmplat ceva la fel de îngrozitor. Acum spune-mi, cu mâna pe inimă, unde mă aflu?

– LA CURTEA REGELUI ARTHUR.

Am așteptat un moment, ca să mă obișnuiesc cât de cât cu ideea, și apoi am zis:

– Și conform cunoștințelor tale, în ce an suntem acum?

– 528, în ziua de 19 iunie.

Am simțit că-mi stă inima în loc și am murmurat:

– Nu-mi voi mai revedea prietenii niciodată, în vecii vecilor. Pentru că mai sunt o mie trei sute de ani până când se vor naște ei.

Nu știu de ce, dar îl credeam pe băiat. O parte din mine părea să-l creadă, poate conștiința mea, ați putea spune, dar rațiunea mea refuza să-l creadă. Rațiunea mea începea să se revolte, și pe bună dreptate. Nu știam cum să-i dau satisfacție, pentru că înțelesesem că mărturiile celorlalți oameni nu mi-ar folosi la nimic – rațiunea mea mi-ar fi spus că sunt nebuni și ar fi respins dovezile lor. Dar deodată, din pur noroc, mi-a venit o idee salvatoare. Știam că singura eclipsă totală de soare din prima jumătate a secolului al VI-lea avusese loc în anul 528 pe stil vechi, pe data de 21 iunie, la ora 12 și 3 minute. Știam de asemenea, că în anul care mie mi se părea că este cel prezent, și anume 1879, nu se anunțase nicio eclipsă totală. Deci, dacă mi-aș fi putut înfrâna neliniștea și curiozitatea timp de patruzeci și opt de ore, aș fi aflat cu siguranță dacă băiatul îmi spusese sau nu adevărul.

De aceea, fiind un cetățean practic al statului Connecticut, am izgonit din minte această problemă până când avea să-i vină și ei rândul, pentru a-mi putea concentra întreaga atenție asupra împrejurărilor momentului de față și a putea să trag cât mai multe foloase de urma lor. Toate lucrurile la timpul lor, acesta este motto-ul meu, trebuie să-ți joci mereu cartea cu încredere, chiar dacă ții în mână doar două perechi și un valet. Am stabilit în mintea mea două lucruri: dacă eram încă în secolul al XIX-lea și mă aflam printre nebuni, neputând scăpa de acolo, trebuia să controlez întreg azilul și să aflu ce se petrece. Sau, pe de altă parte, dacă eram cu adevărat în secolul al VI-lea, era foarte bine, nici nu-mi mai trebuia altceva: aș fi condus țara în mai puțin de trei luni, pentru că, judecam eu, aveam avantajul de a fi cel mai educat om din regat, fiind cu mai bine de o mie trei sute de ani înaintea lor. Nu sunt omul care să piardă timpul odată ce a hotărât ceva și are treabă, așa că îi spusei pajului:

– Acuma, Clarence, băiatule, dacă ăsta o fi numele tău, te-aș ruga să mă pui nițel la curent cu ce se petrece aici. Care este numele arătării care m-a târât până aici?

– Stăpânul meu și al tău? Este bunul cavalier și mare lord Sir Kay, comisul, frate de lupte cu regele nostru slăvit.

– Foarte bine. Haide, spune-mi totul.

Atunci îmi însăilă o poveste lungă, dar iată și partea care mă interesa pe mine: îmi spuse că eram prizonierul lui Sir Kay, și că, după cum era obiceiul, voi fi zvârlit într-o temniță întunecoasă și hrănit numai cu resturi până când prietenii mei mă vor răscumpăra, dacă nu putrezeam mai întâi. Am văzut eu că a doua variantă era cea mai probabilă, dar nu m-am mai gândit la asta, timpul meu era mult prea prețios. Apoi pajul mai spuse că ospățul era pe sfârșite în sala cea mare și că de îndată ce vor începe să bea și să se veselească, Sir Kay va trimite după mine, și mă va arăta regelui Arthur și iluștrilor cavaleri așezați în jurul Mesei Rotunde, și se va lăuda cu isprava capturării mele și probabil va înflori puțin lucrurile, dar nu ar fi prea frumos din partea mea și nici prea sigur pentru mine să-l corectez. După ce voi fi expus, voi fi zvârlit în temniță. Dar el, Clarence, va găsi un mod să mă viziteze din când în când ca să mă înveselească și să mă ajute să dau de veste prietenilor mei.

Să dau de veste prietenilor – ce glumă bună! I-am mulțumit – ce puteam să fac altceva? Atunci apăru un lacheu să mă cheme, iar Clarence mă conduse înuntru, într-o margine a sălii, și se așeză lângă mine.

(Fragmente din Capitolul 2 al vol. „Un yankeu la curtea regelui Arthur“)

Textul cu caracter informativ

Barza

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Formulează un răspuns la întrebarea:

Care este subiectul acestui text? Despre ce suntem informați?

2

Argumentează! Precizează tipul de text și scrie două argumente care să-ți susțină afirmația.

Textul „Barza“ este un text _____ deoarece:

(scopul) _____

(limbajul) _____

Știi că...?

Textul informativ (nonliterar) transmite cititorilor idei, modelează înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, demonstrează cum se realizează un obiect, cum funcționează un aparat etc.

Are ca scop transmiterea unor informații despre date, fapte, fenomene din realitate.

Sunt considerate texte informative: știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, programele de funcționare, buletinul meteo etc.).

Întrebările care ghidează lectura textului informativ sunt: „Despre ce suntem informați?“, „Cum suntem informați?“, „De ce?“ („În ce scop este transmisă informația?“).

Limbajul folosit conține cuvinte cu sensul lor propriu, fără expresii literare deosebite.

3

Răspunde la întrebări.

- Care este greutatea masculului? Dar a femelei?
- Cu ce se hrănesc berzele?
- Câți ani pot trăi berzele?
- Care a fost cea mai longevivă barză din România?
- Care este cantitatea de hrană de care are nevoie un pui de barză?
- Care este dimensiunea maximă a unui cuib de berze?
- Care poate fi legătura dintre hrana berzei și creșterea numărului de berze?

Compară cele două fragmente. Care este deosebirea dintre acestea?

Când Dumnezeu a făcut toate câte sunt pe pământ, le-a colorat frumos. Când a făcut zăpada, i-a zis: „Pentru că tu umbli peste tot, să-ți cauți singură culoarea ce-ți place“.

Zăpada s-a dus mai întâi la iarba:

– Dă-mi și mie din culoarea ta verde atât de frumoasă!

Iarba a refuzat-o.

A rugat atunci macul să-i dea culoarea roșie, vioreaua să-i dea culoarea albastruie, floarea-soarelui să-i dea culoarea galbenă. Nici una nu a ascultat rugămintea zăpezii. Tristă și amărâtă, aceasta a ajuns în dreptul ghiocelului, căruia i-a spus necazul ei:

– Nimeni nu vrea să-mi dea culoarea sa. Toate mă alungă și-și bat joc de mine!

Înduioșat de soarta zăpezii, ghiocelul i-a spus:

– Dacă-ți place culoarea mea albă, eu o împart bucuros cu tine.

Zăpada primi cu bucurie darul ghiocelului.

De atunci, ea poartă veșmântul alb ca al acestuia. Drept recunoștință, zăpada îl lasă să-și scoată căpșorul afară de cum începe să se arate primăvara.

Ghiocelul (*Galanthus L.*; din limba greacă: *gala = lapte, anthos = floare*) este un gen de plante bulboase din familia Amaryllidaceae, plante care înfloresc printre primele la începutul primăverii.

Cel mai reprezentativ membru este Ghiocelul comun (*Galanthus nivalis*).

Toate speciile genului *Galanthus* au bulbi, frunze liniare și tulpini lipsite de frunze, cu o singură floare în vârf, sub formă de clopot. *Galanthus nivalis* are în jur de 15 cm înălțime și înfloreste primăvara foarte devreme. Bulbul este globulos, acoperit cu foițe maronii. La baza tulpinii se află două frunze verzi-albăstrui, liniare, plane, slab carenate. Floarea albă are șase petale, cele trei exterioare fiind mai mari și mai arcuite decât cele interioare. De asemenea, cele interioare au câte o dunguliță verde sau gălbuie.

bulbos – care are bulbi

globulos – care are formă sferică

carenat – curbat, adâncit

Caută cu atenție în textul „Barza“ informații pentru a completa spațiile lacunare.

Berzele, numite și _____ sau, potrivit denumirii științifice, _____, pleacă din țară _____, darse reîntorc în fiecare _____, mai exact _____.

Această deplasare în masă a păsărilor dintr-o regiune într-alta, în vederea supraviețuirii sau a căutării de hrană, poartă numele de _____. Primele berze au apărut pe teritoriul României _____. La momentul actual sunt centralizate aproximativ _____ de berze care se regăsesc pe teritoriul

VII. DIN TAINELE NATURII

Lacrima unui fir de iarbă

după George Mihail Zamfirescu

• Înțelegerea textului • Comunicare

1

Încercuiește răspunsurile corecte.

☞ Mama lui Fir-de-iarbă este:

- Iarbă-Neagră
- Bulgăr-de-fân
- Bulgăr-de-tină

☞ Personajul locuia împreună cu mama lui:

- la umbra unui gard
- la adăpostul unui zid
- la poalele glicinei

☞ Furnica ducea în spate:

- un grăunte mare
- un bob de mei
- o sămânță de dovleac

☞ Câine-lăptos se văita pentru că:

- îi era foame
- era bătrân
- era obosit

☞ Câinele nu putea să-și înșele stăpânul deoarece acesta:

- îl îngrija
- era bun cu el
- îl hrănea

☞ Gângania roșie dorea ca Fir-de-iarbă:

- să hoinărească la fel ca ea
- să plece de acasă
- să intre în grupul lor

2

Răspunde la întrebări.

- a) Ce alege Fir-de-iarbă să facă văzând copiii?
- b) La ce se gândește el după ce a vorbit cu Câine-lăptos?
- c) Ce îl miră pe Fir-de-iarbă ascultându-l pe Gânganie?
- d) De ce a plâns Fir-de-iarbă? Ce a promis el?

3

Completează enunțurile cu elemente din text și motivează cu două sau trei argumente.

◆ Anotimpul în care se petrec întâmplările este _____ pentru că:

◆ Personajul principal este _____ și seamănă cu un _____
deoarece: era _____, _____
cum? _____ ce voia?

15

Povestește o întâmplare după care părinții te-au certat.

● Elemente de limba română ●

1

Unește cuvintele regionale cu înțelesul lor.

dâmb ●	● porumb
păpușoi ●	● târg, bâlci
albie ●	● copaie
tupiluș ●	● a sfâșia
(câinii) a rupe ●	● lung, blând
galeș ●	● movilă
iarmaroc ●	● aplecat, ascuns

2

Scrie antonimele.

- a se culca ≠ _____
- senin ≠ _____
- a începe ≠ _____
- a se îngrămădi ≠ _____
- blândețe ≠ _____
- a plânge ≠ _____
- bunătate ≠ _____

3

Alcătuiește câte o propoziție în care să utilizezi cuvintele cu sensuri diferite: **poartă**, **(se) poartă**.

4

Completează cu „ai“, „a-i“.

– _____ umblat lele pe drumuri, bine-ți stă?

Nică s-a grăbit _____ cere iertare mamei.

Mama s-a furișat pentru _____ lua toate hainele ștrengarului.

– Te rog, _____ grijă de frățiorul tău!

Tu _____ puțin timp și te duci la baltă.

5

Precizează timpurile verbelor subliniate:

„– Dumnezeu să te înzilească, Ionică, dragul mamei,

dacă te vei purta cum văd că te porți de la o vreme încoace!

Atunci eu am început a plânge. Și mai multă mustrare am simțit în mintea mea decât oricând.“

6

Completează enunțurile cu „ceai“, „ce-ai“.

☞ Nu am înțeles _____ spus acum.

☞ Mama a făcut _____ de tei pentru răceală.

☞ Oricum, _____ zis, _____ făcut, ai rezolvat problema.

☞ Un _____ și o tartină cu unt erau gustarea lui preferată.